

Asia: VN/36421/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Lausuttavaa yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen kuntaryhmityksen muuttamisesta (yleisestä asumistuesta annetun lain 10 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Jos asumismenot esityksessä olevissa kunnissa ovat todellisuudessa laskeneet siten, että ehdotetut kunnat kuuluvat pikemmin kuntaryhmään III kuin II, niin se on järkevä ottaa huomioon. Kunnan yleisen asumiskustannustason huomioon ottaminen on parempi vaihtoehto kuin jäykkä tiettyyn määrättyyn ryhmään kuuluminen.

Nykyinen kuntaryhmittely on jäykkä ja myös kansalaisia asuinpaikkakunnan mukaan eriarvoiseen asemaan asettava. Sen korvaamista joustavammalla menettelyllä olisi hyvä harkita. Vähintään kuitenkin Kelalle olisi syytä antaa lainsäädännöllä harkintavaltaa, jos kunnan asumiskustannustasossa tapahtuu olennaisena pidettäviä pitkäaikaisia muutoksia suuntaan tai toiseen.

Lausuttavaa yleisen asumistuen varallisuusharkinnasta? (yleisestä asumistuesta annetun lain 13 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Takuusäätiö kohtaa ja neuvoo kansalaisia, joilla on pienten tulojen, suhteessa suurten välttämättömien menojen tai velkatilanteesta johtuvia toimeentulovaikeuksia. Takuusäätiön takaamalla järjestelylainalla autetaan velkaköyhiä kotitalouksia. Monet yhteydenottajista ja säätiön asiakkaista saavat asumistukea ja jo nykyiset leikkaukset ovat vaikeuttaneet monen toimeentuloa.

Takuusäätiö puhuu myös kansalaisten taloustaitojen ja taloudenhallinnan merkityksellisyyden puolesta. Oman talouden suunnittelu ja tasapainossa pitäminen sisältää esimerkiksi säästämisen ylläpitäviä menoja ja tilanteita varten. Asiakaskunnassamme olemme huomanneet, että myös pienituloiset kykenevät säästämään. Vaikka sinällään on kannatettavaa, että yhteiskunnan tuet osoitetaan kaikista heikoimmassa asemassa oleville kansalaisille, niin myös oman talouden tasapainon turvaaminen säästämällä on oltava mahdollista. Varallisuusharkinnan palauttaminen yleiseen asumistukeen esityksessä asetetuilla matalilla rajoilla vaikuttaa varautumismahdollisuuteen. Erityisesti esityksessä oleva 2000 euron käyttövaravähennys talletuksista on matala. Yleisesti suositellaan puskuriksi 3–6 kuukauden menoja vastaavaa määrää. Suositeltavaa on myös tiettyihin menoihin varautuminen etukäteen säästämällä. Näitä ovat esimerkiksi hammashoito, silmälasien hankinta tai muuttoon liittyvät kulut kuten vuokravakuus.

Takuusäätiö ehdottaa varallisuusrajojen uudelleen arviointia, jotta tietty pitkäaikainen taloudellinen varautuminen on mahdollista. Vaihtoehtona on varallisuusharkinnan palauttamisesta luopuminen. Varallisuusharkinta tekee asumistuen hakemisen monimutkaiseksi ja sen perusteiden ymmärtämisen vaikeaksi.

Lausuttavaa eläkkeensaajan asumistuen tuloharkinnan kiristämisestä? (eläkkeensaajan asumis-tuesta annetun lain 11 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Saavutettava säästövaikutus huomioon ottaen yli kahden prosenttiyksikön korotus eläkkeensaajien asumistuen tuloharkintaan lisännee monen eläkkeensaajan toimeentulovaikeuksia entisestään erityisesti, kun otetaan huomioon jo tähän mennessä etuuksiin tehdyt muut leikkaukset.

Lausuttavaa eläkkeensaajan asumistuen omaisuuden vaikutuksen kiristämisestä? (eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suomessa on aina arvostettu säästämistä ja varallisuuden kartuttamista. Myös hyvin pienituloiset eläkeläiset ovat elämänsä aikana onnistuneet säästämään itselleen varallisuutta. Muutos antaa signaalin, ettei omaan vanhuuteen tai pahaan päivään varautuminen ole välttämättä kannattavaa. Hyvä ottaa myös huomioon, että ihmisten elinajanodote on pidentynyt. Omaisuuden realisointivelvoite voi tarpeettomastikin lisätä yhteiskunnan kustannuksia pidemmällä aikavälillä.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaalietuuksiin on tehty poikkeuksellisen paljon ja nopeasti voimaan tulleita leikkauksia, joiden yhteisvaikutukset eivät ole vielä selvillä. Tuoreimmista uutisista on kerrottu häätöjen lisääntymisestä. Uutena ryhmänä, joiden on vaikea selviytyä asumiskustannuksista, on työssäkäyvät pienituloiset. Ohjeeksi annettu muuttaminen edullisempaan asuntoon ei kaikilla paikkakunnilla ole helposti tai nopeasti toteutettavissa. Asunnon vaihtamista voi vaikeuttaa moni asia kuten perhetilanne, oma terveys tai velkatilanne.

On myös hyvä ottaa huomioon, että kertynyt varallisuus on realisoitavissa vain kerran. Kun se on käytetty, niin tarve muille tuille voi olla nykyistä suurempaa.

Lausuttavaa muista vaikutuksista?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausuttavaa voimaantulosta?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Opiskelijat ovat tämänhetkisen suunnitelman mukaan siirtymässä yleisestä asumistuesta opintotuen asumistuen piiriin 1.8.2025. Koska puhutaan marginaalisista säästöistä heidän osaltaan, ehdotamme, että heidän osaltaan laki tulisi voimaan samaan aikaan kuin siirtyminen opintotuen asumistukeen. Muutos koskee esityksen mukaan vain osaa asumistuen saajista ja vain muutaman kuukauden ajan. Tämä välivaihe lisää työtä niin asumistuen saajan kuin myöntäjän taholla sekä aiheuttaa sekaannusta enemmän kuin tuottaa säästöjä.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.